

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget – Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

19/3608-

5. desember 2019

Spørsmål til statsråden av 14. november vedrørende praktiseringen av EUs trygdeforordning 883/2004 artikkel 21

Jeg viser til Kontroll- og konstitusjonskomiteens brev av 14. november 2019. Fem av de seks spørsmålene er besvart, og nedenfor følger svar på det siste spørsmålet som skulle ettersendes. Jeg løfter også et særskilt forhold til slutt i brevet.

2. Komiteen ber om en datert oversikt over hvilke relevante kjennelser fra 2017 og fram til 2018 hvor Trygderetten ga Nav medhold og hvilke kjennelser som ble henvist til ny behandling på grunn av manglende eller feilaktig vurdering.

Svar:

Jeg viser til vårt foreløpige svar av 14. november. Nedenfor følger en utdypende redegjørelse på komiteens spørsmål.

Det presiseres også at Trygderetten er et domstollignende forvaltningsorgan. Dette gjør det ikke naturlig for Trygderetten å i ettertid vurdere riktigheten av egne kjennelser. Oversikten over kjennelser er således basert på saker der artikkel 21 har vært et tema.

Ankesaker i Trygderetten kan etter trygderettsloven § 21 fjerde ledd få følgende utfall:

- Navs vedtak stadfestes
Trygderetten har tatt stilling til realiteten i saken (kravet) og er enig i Navs vedtak. I hvilken grad Trygderetten er enig i begrunnelsen for vedtaket, fremgår av Trygderettens egen begrunnelse i kjennelsen.
- Navs vedtak omgjøres

Trygderetten har kommet til et annet resultat enn Nav. Trygderetten har tilstrekkelig grunnlag for å avsi kjennelse om realiteten og tar da stilling til kravet som er fremsatt.

- Navs vedtak oppheves og saken henvises til ny behandling
Trygderetten finner feil eller mangler ved vedtaket som er påanket, men saken er ikke opplyst på en måte som gir Trygderetten tilstrekkelig grunnlag til å ta stilling til realiteten i saken.
- Saken henvises
Saker kan også henvises uten at Navs vedtak oppheves. Nav skal i disse sakene foreta en ny ankeforberedelse. Noen saker i dette sakskomplekset er henvist fordi Nav har bedt om at saken returneres.
- Saken avvises uten realitetsbehandling
Formelle vilkår for å behandle anken er ikke oppfylt. Dette vil typisk være at det ikke er fremsatt en formriktig anke, at den ikke er signert eller at fristen for å anke er oversittet og det ikke er grunnlag for å gi oppreisning for fristoversittelsen.

Trygderetten behandlet totalt 3125 ankesaker fra og med juni 2017 til og med mars 2018.

Basert på undersøkelsene som så langt er gjort, har Trygderetten i perioden juni 2017 til mars 2018 behandlet 29 saker om sykepenger, arbeidsavklaringspenger eller pleiepenger som gjelder opphold i EØS-området (utenfor Norge). I tillegg har Trygderetten saker der det, med de opplysninger retten er i besittelse av, ikke har vært mulig å avgjøre om utenlandsoppholdet er innenfor EØS-området.

Gjennomgangen av de aktuelle sakene viser at Trygderetten har stadfestet (personen saken gjelder har ikke fått medhold) Navs vedtak i 17 saker. 11 saker har blitt opphevet og henvist til ny behandling i Nav. En av sakene er avvist, og ikke realitetsbehandlet (for sent fremsatt anke). Det er ingen saker som er omgjort (brukeren har fått medhold) av Trygderetten.

Av de 17 sakene som er stadfestet av Trygderetten i perioden, har retten drøftet artikkel 21 eller andre EØS-rettslige bestemmelser i fire saker. I to av sakene har også Nav vist til artikkel 21. I flere av kjennelsene som er stadfestet har Trygderetten vært enig med Nav i at andre vilkår i folketrygdloven ikke var oppfylt, og således ikke tatt aktivt stilling til EØS-retten. Dette kan eksempelvis være at kravet om aktivitetsplikt ikke er oppfylt, eller at det ikke foreligger sykdom.

Av de 11 sakene der Trygderetten har henvist eller opphevet og henvist saken til ny behandling, har retten drøftet artikkel 21/ EØS-rettslige regler i syv saker. Dette betyr som oftest at sakene ikke er vurdert som godt nok utredet, og blir sendt tilbake for en helt ny behandling. I fire av sakene er sakene henvist på annet grunnlag (ikke manglende drøftelse av EØS-rett).

Vedlagt følger en datert oversikt over de aktuelle kjennelsene.

Nærmere om ett særskilt forhold

Jeg vil samtidig gjøre oppmerksom på ett særskilt forhold knyttet til Trygderettens kjennelse 16/03145 fra 18. august 2017 som er tatt inn i vedlagte liste fra Trygderetten. I denne kjennelsen stadfestes Navs vedtak om opphør av medlemskap i folketrygden for en mottaker av arbeidsavklaringspenger (AAP) som hadde flyttet til Spania, det vil si at vedkommende ikke fikk ta med seg ytelsen ut.

Saken gjaldt forståelsen av trygdeforordningen artikkel 11 for søkere og mottakere av AAP som ikke har vært yrkesaktive. For denne gruppen har direktoratet, som følge av lovvalgsregelen i artikkel 11, lagt til grunn at man ikke har krav på AAP når man er bosatt i utlandet. Direktoratet har i et brev til departementet i juni 2018 redegjort for gjeldende praksis, og vist til at praksisen hadde blitt stadfestet av Trygderetten, jf vedlegg med referansenummer 20180612. Saken ble ved en feil ikke fulgt opp.

Som ledd i departementets gjennomgang av aktuelle saker på EØS-området, har departementet nå sett nærmere på saken. Den problemstillingen som nå tas opp gjelder tolkningen av artikkel 11. Etter departementets mening er det grunn til å anse søknadstidspunktet som avgjørende for vurderingen av bosted etter forordningen artikkel 11 nr. 3 bokstav e, slik at artikkel 21 kommer til anvendelse også for denne gruppen. Dette vil innebære en endring av Navs praksis for mottakere av arbeidsavklaringspenger som ikke har vært yrkesaktive, og som var bosatt i Norge på søknadstidspunktet. Det vises til vedlagte kopi av brev til Arbeids- og velferdsdirektoratet av 5. desember 2019, med referansenummer 20191205.

Etter det departementet har fått opplyst kan foreløpige undersøkelser tyde på at en omlegging av praksis på dette punktet ikke påvirker antall tilbakekrevings saker og anmeldelser mv. som må gjennomgås, sammenlignet med tidligere anslag. Etter det departementet forstår er det foreløpig heller ikke identifisert relevante domfellelser. Departementet har imidlertid bedt Nav om en fullstendig oversikt over dette.

Praktiseringen av lovvalgsregelen for ikke-yrkesaktive AAP-mottakere er en problemstilling som departementet ikke knyttet til anvendelsen av artikkel 21, og som ikke ble løftet frem, da jeg holdt min redegjørelse 5. november 2019, eller i senere kommunikasjon med Stortinget. Dette er informasjon som det derfor er viktig at Stortinget er kjent med. I min redegjørelse til Stortinget understreket jeg at det ikke kunne utelukkes at det vil komme flere fakta og nye spørsmål på bordet også om de sakene jeg redegjorde for. Dette er et slikt tilfelle.

Med hilsen

Anniken Hauglie